NGOẠI NGỮ VỚI BẢN NGỮ

ĐỐI CHIẾU ĐẶC ĐIỂM NGÔN NGỮ TIKTOK TRUNG - VIỆT VÀ ỨNG DỤNG TRONG DỊCH THUẬT DIỄN NGÔN TRÊU CHỌC

ỨNG THÙY LINH*

TÓM TẮT: Với sự phát triển nhanh chóng của mạng xã hội, TikTok đã trở thành một nền tảng phổ biến rộng rãi, đặc biệt là đối với giới trẻ. Các video ngắn trên TikTok không chỉ đóng vai trò là hình thức giải trí mà còn là không gian thể hiện những đặc điểm ngôn ngữ đa dạng và sáng tạo, thường phản ánh những nét đặc trưng văn hóa riêng biệt. Bài viết này phân tích và so sánh các đặc điểm ngôn ngữ được sử dụng trên TikTok tại Trung Quốc và Việt Nam, đặc biệt tập trung vào các video mang yếu tố trêu chọc và hài hước. Đồng thời, bài viết cũng khám phá những thách thức và chiến lược trong việc dịch thuật các diễn ngôn trêu chọc giữa tiếng Trung và tiếng Việt, nhằm giữ được giọng điệu hài hước và sắc thái trêu chọc tinh tế, đồng thời đảm bảo tính rõ ràng và chính xác cho người xem mục tiêu.

TỪ KHÓA: đối chiếu; TikTok; đặc điểm ngôn ngữ; dịch thuật; diễn ngôn trêu chọc.

NHẬN BÀI: 05/04/2025. BIÊN TẬP-CHỈNH SỬA-DUYỆT ĐĂNG: 16/04/2025

1. Đặt vấn đề

Trong TikTok đã nổi lên như một nền tảng mạng xã hội chủ yếu dành cho việc chia sẻ video ngắn, nơi người dùng có thể sáng tạo, biên tập các video với nhiều hình thức khác nhau, từ ca hát, nhảy múa cho đến các nội dung mang tính trêu chọc, đùa cợt. Sự phát triển nhanh chóng của TikTok ở Trung Quốc và Việt Nam đã mở ra một không gian ngôn ngữ thú vị với những đặc điểm riêng biệt. Điều này đặc biệt rõ ràng khi xét đến các video mang tính hài hước hoặc trêu chọc, nơi ngôn ngữ sử dụng không chỉ là sự sáng tạo mà còn là sự phản ánh các giá trị văn hóa và xã hội của từng quốc gia.

Ở Trung Quốc, các video TikTok thường sử dụng các trò chơi ngôn từ, những câu đùa dí dỏm và meme phản ánh các xu hướng phổ biến cùng với những chuẩn mực xã hội đặc trưng. Tông của các video này có thể dao động từ sự hài hước mỉa mai cho đến việc trêu chọc một cách vui vẻ, tạo ra một hình thức giao tiếp độc đáo hấp dẫn giới trẻ. Tương tự, ở Việt Nam, các video TikTok cũng sử dụng ngôn ngữ sáng tạo và không chính thức, với sự phụ thuộc mạnh vào chơi chữ, tiếng lóng địa phương và các tình huống hài hước phản ánh đặc điểm xã hội của văn hóa Việt Nam.

Tuy nhiên, việc dịch các diễn ngôn trêu chọc và hài hước giữa các video TikTok Trung Quốc và Việt Nam lại đặt ra những thách thức đặc biệt. Trong khi ngữ cảnh văn hóa đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành cách thức truyền tải sự hài hước và trêu chọc, các ngôn ngữ này cũng có những sự khác biệt về cấu trúc và từ vựng. Ví dụ, việc sử dụng đại từ nhân xưng, cách diễn đạt sự tôn trọng và ngôn ngữ thông tục khác biệt giữa hai ngôn ngữ, đòi hỏi sự cân nhắc kĩ lưỡng để bảo toàn được cả sắc thái và ý định của thông điệp ban đầu.

Bài viết này khảo sát các đặc điểm ngôn ngữ trong các video TikTok ở cả Trung Quốc và Việt Nam, đặc biệt là những video mang tính chất hài hước và trêu chọc; so sánh cách mà mỗi ngôn ngữ sử dụng các chiến lược khác nhau để truyền đạt sự hài hước và các yếu tố văn hóa ảnh hưởng đến những chiến lược này. Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng sẽ đi sâu vào những ứng dụng của việc dịch các diễn ngôn trêu chọc giữa tiếng Trung và tiếng Việt, chỉ ra các yếu tố cần lưu ý để duy trì sự chính xác và tính hài hước trong quá trình dịch.

2. Cơ sở lí thuyết

2.1. Ngôn ngữ mạng xã hội (Internet language)

Ngôn ngữ mạng xã hội là một hệ thống ngôn ngữ được hình thành và phát triển trên các nền tảng

**TS; Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội; Email: linhut88@haui.edu.vn*

truyền thông trực tuyến như Facebook, Twitter, Instagram và TikTok. Với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, ngôn ngữ mạng xã hội đã trở thành một phần không thể thiếu trong giao tiếp hằng ngày của người dùng trên các nền tảng này. Đặc điểm nổi bật của ngôn ngữ mạng xã hội là tính sáng tạo, sự thay đổi linh hoạt và khả năng sáng tạo những cụm từ mới, phù hợp với nhu cầu giao tiếp của người dùng. Theo đó, ngôn ngữ trên TikTok có xu hướng đơn giản, hài hước và dễ tiếp cận, phù hợp với các đối tượng người dùng trẻ, đặc biệt là thế hệ Z.

2.2. Ngôn ngữ TikTok và sự phát triển của ngôn ngữ mạng

TikTok, hay còn gọi là Douyin ở Trung Quốc, đã trở thành một trong những nền tảng video ngắn phổ biến nhất thế giới. Ngôn ngữ TikTok thể hiện sự sáng tạo, hài hước và sử dụng các yếu tố văn hóa đặc trưng của mỗi quốc gia. Đặc điểm chung của ngôn ngữ TikTok là tính ngắn gọn, dễ hiểu và dễ tiếp thu, sử dụng nhiều từ ngữ sáng tạo, ngôn từ mang tính chất "troll" (trêu chọc) hoặc “meme” (chế ảnh). Bởi vì TikTok chủ yếu được sử dụng để tạo các video vui nhộn và trêu đùa, nên ngôn ngữ ở đây không chỉ nhằm mục đích giải trí mà còn phản ánh các giá trị văn hóa xã hội của cộng đồng người dùng.

Ngoài ra, ngôn ngữ trên TikTok Trung Quốc và Việt Nam cũng thể hiện sự giao thoa văn hóa giữa các thế hệ và sự phát triển của ngôn ngữ trong môi trường mạng. Những từ ngữ mang tính đặc trưng cho văn hóa và xã hội của mỗi quốc gia, chẳng hạn như các từ chỉ sự tôn trọng, phân biệt độ tuổi, hay các từ ngữ không chính thức trong giao tiếp, đều được người dùng TikTok khai thác và sử dụng trong các video của mình.

2.3. Diễn ngôn trêu chọc (Trolling Discourse)

Theo giải thích trong “Từ điển tiếng Việt” (Hoàng Phê, chủ biên): “trêu chọc” có nghĩa là dùng lời nói để trêu chọc hoặc chế giễu. Ngôn ngữ trêu chọc trên mạng là một loại ngôn ngữ xuất hiện phổ biến trong những năm gần đây trên internet, với cách kết hợp từ ngữ mới mẻ, phong cách hài hước, ý nghĩa độc đáo và thậm chí bất ngờ. Ban đầu, những câu trêu chọc này chủ yếu xuất hiện trên mạng, hoặc có nguồn gốc từ các sự kiện xã hội nhưng được truyền bá qua internet. Tuy nhiên, trong quá trình sử dụng, chúng dần không còn giới hạn trong không gian mạng mà xuất hiện nhiều trong các tình huống giao tiếp thường nhật, nhẹ nhàng và thoải mái.

Diễn ngôn trêu chọc là một khái niệm quan trọng trong ngôn ngữ học mạng, thể hiện qua những lời nói hoặc hành động nhằm mục đích trêu đùa, chế nhạo hoặc gây cười. Trong môi trường mạng, diễn ngôn trêu chọc thường được sử dụng như một hình thức giao tiếp hài hước và giải trí, nhưng đôi khi cũng mang tính chất gây tranh cãi hoặc xúc phạm. Tuy nhiên, trong ngữ cảnh của TikTok, diễn ngôn trêu chọc thường được hiểu theo hướng tích cực và vui vẻ, làm giảm bớt căng thẳng trong các tình huống giao tiếp, giúp tăng sự tương tác giữa người dùng.

Dù diễn ngôn trêu chọc có thể mang ý nghĩa gây tổn thương trong một số trường hợp, nhưng trong môi trường TikTok, nó thường được sử dụng để bộc lộ cảm xúc, thể hiện sự sáng tạo và tạo ra những tác phẩm giải trí thú vị. Bằng cách sử dụng ngôn ngữ trêu chọc, người dùng có thể tạo ra những video ngắn với yếu tố hài hước, khiến người xem cảm thấy thoải mái và thư giãn.

2.4. Lí thuyết dịch thuật và dịch diễn ngôn trêu chọc

Trong việc dịch diễn ngôn trêu chọc từ TikTok Trung Quốc sang Việt Nam (và ngược lại), lí thuyết dịch thuật đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì sắc thái, hài hước và tính cách độc đáo của ngôn ngữ. Một trong những lí thuyết quan trọng trong dịch thuật là lí thuyết dịch động (Dynamic Equivalence) của Eugene Nida, nhấn mạnh sự cần thiết phải truyền đạt thông điệp và cảm xúc của văn bản gốc một cách chính xác, nhưng đồng thời cũng phải phù hợp với văn hóa và ngữ cảnh của ngôn ngữ đích. Ngoài ra, lí thuyết dịch chức năng (Functional Translation) cũng có thể được áp dụng trong việc dịch các video TikTok. Theo đó, mục đích của bản dịch không chỉ là truyền tải nội dung mà còn phải đảm bảo tính giải trí và duy trì sự kết nối cảm xúc với người xem. Điều này đặc biệt quan trọng khi dịch các diễn ngôn trêu chọc, vì những câu nói hài hước hoặc châm biếm thường có thể mất đi sắc thái khi dịch một cách quá cứng nhắc hoặc không phù hợp với ngữ cảnh văn hóa của người nhận.

3. Tư liệu và phương pháp nghiên cứu

Phương pháp thu thập tài liệu: tác giả đã thu thập dữ liệu ngôn ngữ từ hai nền tảng Douyin, bao gồm phiên bản Trung Quốc và phiên bản quốc tế. Dữ liệu ngôn ngữ được lấy từ các bình luận dưới các video ngắn khi nhấp vào biểu tượng bên phải giao diện Douyin và từ các từ ngữ xuất hiện trong các video nổi bật.

Phương pháp so sánh: phân tích tổng hợp và so sánh các dữ liệu ngôn ngữ đã thu thập được, đặc biệt là khi sử dụng các câu nói trêu chọc, từ đó tìm ra các điểm tương đồng và khác biệt trong ngôn ngữ Douyin Trung Quốc và Việt Nam.

Phương pháp phân tích trường hợp: Bằng cách phân tích các nghiên cứu trường hợp hiện có, kết hợp lí thuyết với thực tiễn, nghiên cứu này sẽ phân tích các câu nói trêu chọc trong dịch thuật giữa tiếng Trung và tiếng Việt, đặc biệt là trong các video TikTok. Cân nhắc việc sử dụng dịch nghĩa trực tiếp, dịch theo nghĩa hoặc kết hợp nhiều phương pháp dịch khác nhau, đồng thời giải quyết các vấn đề liên quan đến việc truyền đạt ý nghĩa và cảm xúc trong các câu nói trêu chọc.

4. Đặc điểm tạo từ trong ngôn ngữ TikTok Trung-Việt

4.1. Việc tạo từ trong tiếng Trung và tiếng Việt

4.1.1. Sự tương đồng

Việc vay mượn và biến tấu ngôn ngữ đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển và làm phong phú ngữ vựng trong giao tiếp trên các nền tảng mạng xã hội, đặc biệt là TikTok. Với sự bùng nổ của văn hóa mạng và ảnh hưởng sâu rộng của các nền văn hóa phương Tây, nhiều từ ngữ và khái niệm mới đã nhanh chóng xâm nhập vào ngữ cảnh tiếng Trung và tiếng Việt. Sự du nhập này chủ yếu diễn ra qua việc vay mượn từ tiếng Anh, tuy nhiên, do sự khác biệt về văn hóa và ngôn ngữ, những từ ngữ này thường trải qua quá trình "bản địa hóa", trở thành những biểu tượng độc đáo phù hợp với thói quen và văn hóa giao tiếp của người sử dụng.

Một ví dụ điển hình là từ "emo", vốn có nguồn gốc từ tiếng Anh, chỉ những tổn thương về mặt cảm xúc, đặc biệt là cảm giác đau buồn hoặc trầm cảm. Trong ngữ cảnh mạng xã hội ở Trung Quốc và Việt Nam, từ này đã được mượn nguyên vẹn, với cách sử dụng phổ biến để mô tả trạng thái cảm xúc buồn bã, thất vọng của giới trẻ. Những người chia sẻ những cảm xúc tiêu cực, đau đớn, thường dùng từ "emo" để diễn đạt tâm trạng của mình, nhất là khi họ gặp phải những khó khăn trong cuộc sống.

Tương tự, từ "rếpct" là phiên âm của "respect" trong tiếng Anh, có nghĩa là sự ngưỡng mộ, tôn trọng. Tuy nhiên, trong môi trường TikTok Việt Nam, từ này lại mang một sắc thái mới, ám chỉ sự thán phục, khâm phục ai đó vì những hành động xuất sắc hoặc ấn tượng. Người dùng mạng có thể sử dụng từ "rếpct" để thể hiện sự trầm trồ, thán phục đối với một video hoặc hành động nào đó.

Một từ nữa cũng có sự thay đổi ý nghĩa rõ rệt trong ngữ cảnh mạng là "he/be", vốn bắt nguồn từ "happy ending" và "bad ending" trong tiếng Anh. Trong tiếng Trung và tiếng Việt, hai từ này được sử dụng để mô tả các kết thúc khác nhau trong một câu chuyện, bộ phim hay cuộc sống. Từ "he" biểu thị kết thúc tốt đẹp, còn "be" được sử dụng để chỉ một kết thúc buồn bã hoặc đáng thất vọng.

4.1.2. Sự khác biệt

Sự khác biệt trong việc sử dụng ngôn ngữ mạng giữa tiếng Trung và tiếng Việt được thể hiện rõ nét qua cách thức tạo ra từ vựng. Tiếng Việt là một ngôn ngữ có tính chất biểu âm, nghĩa là việc thay đổi âm thanh của từ có thể dẫn đến sự thay đổi trong từ vựng. Quá trình biến đổi này có thể thông qua việc thay đổi phụ âm, nguyên âm hoặc dấu thanh, điều mà trong tiếng Trung không xảy ra. Ngược lại, tiếng Trung, với hệ thống chữ viết tượng hình, thường sử dụng các phương pháp đồng âm hoặc đồng nghĩa để tạo sự hài hước, độc đáo và hấp dẫn trong giao tiếp mạng. Ví dụ:

Trong tiếng Việt, một số từ ngữ được rút gọn hoặc thay đổi để tăng tính khẩu ngữ và giảm độ phức tạp trong phát âm. Từ "khum", là phiên bản rút gọn của từ "không", được sử dụng để thay thế từ gốc trong những câu nói bình dân, gần gũi, phản ánh sự đơn giản, dễ tiếp cận trong giao tiếp mạng.

Tiếng Việt cũng sử dụng sự thay đổi dấu thanh để tạo ra từ mới. Chẳng hạn, *"sin lũi"* là cách viết biến tấu từ *"xin lỗi",* trong đó "lũi" được tạo ra từ sự thay đổi dấu thanh của từ "lỗi". Các từ vựng như vậy không chỉ giúp câu từ ngắn gọn mà còn tạo ra sự sinh động và dễ gần trong giao tiếp trực tuyến.

Trái ngược với tiếng Việt, tiếng Trung thường sử dụng những từ đồng âm hoặc các từ có hình thức phát âm gần giống nhau để tạo ra sự hài hước và chơi chữ. Ví dụ, từ "康康" (kāng kāng) có âm giống với "看看" (kàn kàn), nhưng lại được dùng để diễn đạt sự dễ thương, hài hước, hoặc tình cảm vui vẻ. Một ví dụ khác là "QQ" và "扣扣" (kòu kòu), trong đó "扣扣" là cách viết gần giống "QQ", nhưng mang một sắc thái gần gũi và thân mật hơn trong giao tiếp mạng.

4.2. Đặc điểm ngữ pháp trong ngôn ngữ TikTok Trung-Việt

4.2.1. Những điểm tương đồng

Một đặc điểm nổi bật trong ngữ pháp của ngôn ngữ TikTok Trung và Việt là việc sử dụng đặc điểm của bàn phím để nhấn mạnh cảm xúc. Việc này được thực hiện thông qua việc lặp lại các kí tự, chữ cái hoặc số để làm tăng cường độ cảm xúc của câu nói. Ví dụ:

Trong tiếng Trung, cụm từ "xsw了 23333333" sử dụng số "233" để đại diện cho tiếng cười, và việc lặp lại số "3" tạo ra sự mạnh mẽ, sinh động cho cảm xúc vui vẻ. Tương tự, trong câu "我太 emooooo了" (Wǒ tài emo le), từ "emo" được lặp lại nhiều lần để làm tăng cảm giác buồn bã, u sầu của người nói.

Trong tiếng Việt, cách thức này cũng rất phổ biến. Ví dụ, câu *"Tối nay đi ăn đeeeeeeeee"* sử dụng việc lặp lại chữ "e" để thể hiện sự phấn khích, hào hứng của người nói, giống như trong tiếng Trung. Câu *"rảnh thì nhớ gọi nhóoooooo"* sử dụng việc kéo dài âm "o" để tạo ra sự nhẹ nhàng, thân mật trong lời mời gọi, phản ánh không khí vui vẻ và thân thiện của giao tiếp mạng.

4.2.2 .Những điểm khác biệt

Trong ngữ pháp của ngôn ngữ TikTok Trung và Việt, sự sáng tạo trong việc biến tấu thành ngữ thể hiện sự khác biệt rõ rệt. Tiếng Trung thường giữ nguyên các thành ngữ với cấu trúc cố định, không cho phép thay đổi quá nhiều. Tuy nhiên, để đáp ứng yêu cầu của các nền tảng mạng xã hội, người sử dụng đôi khi thay đổi một số từ ngữ để tránh vi phạm các quy định của nền tảng, như việc tránh sử dụng các từ ngữ mang tính chất tuyệt đối như "tốt nhất" hay "xuất sắc".

Trong khi đó, ngôn ngữ TikTok Việt Nam lại thể hiện sự sáng tạo và linh hoạt hơn trong việc thay đổi thành ngữ. Những biến tấu này không chỉ giúp tăng tính giải trí mà còn phản ánh sự ảnh hưởng của văn hóa mạng. Các thành ngữ Việt được thay đổi bằng cách bổ sung những yếu tố mới, kết hợp với những hiện tượng đời sống đương đại, tạo ra những câu nói vừa hài hước lại vừa gần gũi. Ví dụ:

"vỏ quýt dày có máy xay sinh tố" thay thế cho câu *"vỏ quýt dày có móng tay nhọn"*

"đi một ngày đàng tốn một trăm nghìn tiền trà sữa": thay "học một sang khôn" bằng "tốn một tram nghìn tiền trà sữa".

Đây là sự sáng tạo và hài hước đặc trưng trong giao tiếp mạng. Những sáng tạo này không chỉ làm phong phú ngôn ngữ mà còn thể hiện sự thay đổi trong tư duy của giới trẻ, đồng thời phản ánh những đặc điểm văn hóa xã hội hiện đại.

5. Ứng dụng trong dịch thuật diễn ngôn trêu chọc

Khi dịch các video TikTok có tính chất trêu chọc từ tiếng Trung sang tiếng Việt hoặc ngược lại, người dịch phải đặc biệt chú ý đến việc giữ nguyên sắc thái hài hước, ngữ pháp, từ ngữ và yếu tố văn hóa đặc trưng của mỗi ngôn ngữ. Ngôn ngữ trên TikTok thường được sử dụng một cách sáng tạo và ngắn gọn, với sự pha trộn của nhiều yếu tố văn hóa, sự chơi chữ, từ lóng và những cách diễn đạt đặc biệt. Để dịch chính xác và vẫn giữ được sự hài hước, dịch giả không chỉ cần dịch nghĩa từ ngữ mà còn phải hiểu rõ bối cảnh văn hóa của cả hai nền văn hóa Trung Quốc và Việt Nam. Dưới đây là một số vấn đề cần lưu ý khi dịch các diễn ngôn trêu chọc giữa tiếng Trung và tiếng Việt:

1) Giữ nguyên sắc thái hài hước

Để giữ được sự hài hước trong các video TikTok, dịch giả cần hiểu rõ ý nghĩa và tính chất của những từ ngữ gốc, đồng thời tìm ra cách thức chuyển tải thông điệp một cách tự nhiên và phù hợp

trong tiếng Việt. Một câu nói hài hước trong tiếng Trung có thể bị mất đi tính chất vui nhộn nếu dịch sai hoặc quá khô khan. Ví dụ, khi người dùng TikTok Trung Quốc sử dụng từ "666" để khen ngợi ai đó, dịch giả cần phải tìm cách giữ nguyên sắc thái này trong tiếng Việt. "666" trong tiếng Trung không chỉ là một dãy số mà còn được dùng để thể hiện sự ngưỡng mộ hoặc khen ngợi một cách hài hước, gần giống với "quá đỉnh" hoặc "đỉnh cao" trong tiếng Việt. Việc dùng "quá đỉnh" thay cho "666" giúp giữ được tính giải trí và dễ hiểu đối với người xem Việt Nam.

Ngoài ra, khi dịch các trò chơi chữ hay các câu nói trêu chọc có tính chất pha trộn từ ngữ, dịch giả cần linh hoạt sử dụng các cách nói tương tự trong tiếng Việt để truyền tải thông điệp một cách trọn vẹn. Ví dụ, trong một video TikTok Trung Quốc, câu nói "吃瓜" (chī guā) có nghĩa là "ăn dưa" nhưng thực tế lại là cách chỉ những người tò mò, thích bàn tán chuyện đời tư của người khác. Nếu dịch thẳng là "ăn dưa", người Việt sẽ không hiểu rõ ý nghĩa, nên dịch giả có thể dùng cụm từ "hóng hớt" hay "xem drama" để người xem hiểu được sắc thái hài hước và ngữ cảnh trò chuyện.

2) Cân nhắc yếu tố văn hóa

Yếu tố văn hóa có ảnh hưởng sâu sắc đến cách thức truyền đạt thông điệp trong các video TikTok. Khi dịch các video trêu chọc từ tiếng Trung sang tiếng Việt, dịch giả cần hiểu rằng những yếu tố văn hóa đặc trưng của mỗi quốc gia có thể làm thay đổi ý nghĩa của câu nói. Một câu nói trên TikTok Trung Quốc có thể mang một ý nghĩa hài hước hoặc châm biếm đặc trưng của văn hóa Trung Quốc, nhưng khi dịch sang tiếng Việt, nếu không cân nhắc kĩ lưỡng, sự hài hước có thể bị mất đi.

Ví dụ, trong một video TikTok Trung Quốc, người dùng có thể nói "你牛逼了" (nǐ niú bī le), có nghĩa là "mày giỏi thật đấy" nhưng theo cách nói hơi trêu chọc. Trong tiếng Việt, việc dùng từ "giỏi thật đấy" có thể không truyền tải được sự trêu chọc mạnh mẽ như trong tiếng Trung. Thay vào đó, dịch giả có thể dùng cách nói như "mày ghê thật đấy" hoặc "mày đỉnh quá" để vừa giữ được tính trêu chọc vừa phù hợp với văn hóa giao tiếp ở Việt Nam.

Một ví dụ khác là việc dịch các từ ngữ mang tính biểu tượng hoặc thuộc về những đối tượng xã hội cụ thể. Trong tiếng Trung, từ "小鲜肉" (xiǎo xiān ròu) thường dùng để chỉ những chàng trai trẻ, đẹp trai, được yêu thích. Khi dịch sang tiếng Việt, từ "soái ca" hoặc "hot boy" sẽ được sử dụng để truyền tải cùng một thông điệp, nhưng sự chuyển ngữ này cần phải chú ý đến cách người Việt Nam nhận thức và hiểu về những thuật ngữ này.

3) Chuyển ngữ từ lóng và các từ ngữ đặc trưng

Trên nền tảng TikTok, các từ ngữ lóng và các cách diễn đạt độc đáo, mang tính đặc thù, được sử dụng rất phổ biến. Ví dụ, trong tiếng Trung, từ "土豪" (tǔ háo) có nghĩa là người giàu có, nhưng thường mang hàm ý là những người giàu có mà không biết cách chi tiêu, tiêu tiền phung phí. Để dịch từ này sang tiếng Việt, dịch giả có thể sử dụng "đại gia" hoặc "dân chơi", nhưng cần chú ý rằng "đại gia" có thể không mang theo sự châm biếm như "土豪", vì vậy cần bổ sung thêm yếu tố ngữ cảnh để làm rõ sự trêu chọc.

Bên cạnh đó, một ví dụ khác về cách sử dụng từ ngữ là "皮一下很开心" (pí yī xià hěn kāi xīn), nghĩa là "trêu đùa một chút rất vui" trong tiếng Trung. Trong tiếng Việt, cách diễn đạt tương tự có thể là "chọc ghẹo một chút vui mà" hoặc "đùa một tí mà vui", nhưng dịch giả cần chú ý đến sự linh hoạt trong ngữ điệu và cách tạo không khí hài hước phù hợp.

4) Sử dụng kí tự và biểu tượng cảm xúc

Một đặc điểm đặc trưng khác của ngôn ngữ trên TikTok là sự sử dụng các ký tự đặc biệt và biểu tượng cảm xúc để tăng tính hài hước. Trong tiếng Trung, các kí tự như "2333333" thường được dùng để thể hiện tiếng cười, đặc biệt là trong các bình luận. Khi dịch sang tiếng Việt, người dịch có thể sử dụng kí tự tương tự như "hahaha" hoặc "2333333" để giữ nguyên hiệu ứng của tiếng cười trong văn cảnh. Tuy nhiên, trong một số trường hợp, có thể thay thế bằng các từ ngữ như "cười muốn chết" hoặc "cười té ghế" để tạo thêm sự gần gũi với người xem Việt Nam.

Việc dịch các video TikTok có tính chất trêu chọc không chỉ đơn thuần là dịch ngữ nghĩa từ ngữ mà còn phải cân nhắc đến sắc thái hài hước, văn hóa và các yếu tố xã hội trong từng ngữ cảnh. Dịch

giả cần phải linh hoạt và sáng tạo để không chỉ truyền tải đúng nghĩa mà còn giữ được tinh thần vui nhộn, giải trí của video. Sự hiểu biết về văn hóa của cả hai quốc gia và khả năng sáng tạo trong việc lựa chọn từ ngữ sẽ giúp dịch giả tạo ra những bản dịch vừa chính xác vừa mang đậm dấu ấn văn hóa riêng biệt.

6. Kết luận

Ngôn ngữ TikTok Trung Quốc và Việt Nam mặc dù đều có tính sáng tạo và hài hước, nhưng giữa chúng vẫn tồn tại những khác biệt rõ rệt về ngữ pháp, từ ngữ và sắc thái. Đặc biệt khi dịch các diễn ngôn trêu chọc từ tiếng Trung sang tiếng Việt và ngược lại, người dịch không chỉ cần có khả năng ngôn ngữ mà còn phải hiểu sâu sắc về bối cảnh văn hóa và xã hội của cả hai quốc gia. Việc truyền tải sự hài hước, sự trêu chọc trong các video TikTok đòi hỏi sự khéo léo, tinh tế và khả năng điều chỉnh linh hoạt để đảm bảo thông điệp vẫn chính xác và phù hợp với người nhận.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Nguyễn Văn Khang (2003), *Tiếng lóng Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội.
2. Nguyễn Văn Khang (2019), *Ngôn ngữ mạng - Biến thể ngôn ngữ trên mạng tiếng Việt*, Nxb ĐHQG Hà Nội.
3. Thiện Văn (2019), "Lạm dụng từ lóng, lợi bất cập hại", Tạp chí điện tử *Người Làm Báo.*
4. Trần Thu Nga (2019), *Nghiên cứu đặc điểm ngôn ngữ mạng trong tiếng Hán (so sánh với đặc điểm ngôn ngữ mạng trong tiếng Việt)*, luận văn thạc sĩ, Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Quốc gia Hà Nội.
5. Tuệ Nguyễn (2020), *Tiếng lóng của tuổi mới lớn*, Nxb Thanh niên.

Tiếng Trung Quốc

6. 葛银凤 (2023), 《调侃话语的人际语用学研究》, 广东理工学院 .
7. 胡芳媛 (2018), 《 以'抖音'为例浅析新媒体视听语言的特点》, 广西民族大学传媒学院, .
8. 陈波, 刘楚群 (2013), 《 网络调侃话语浅论》, 南昌工程学院学报, 32(5), 67-75.
9. 裴红幸, 张奇心, 阮氏映香 (2023), 《汉越俚语的文化内涵对比研究》, 吉麟国际汉语语言期刊.

A contrastive analysis of Chinese and Vietnamese TikTok language characteristics and their implications for translating teasing discourse

Abstract: The With the rapid development of social media, TikTok has become a popular platform, particularly among young people. The short videos on TikTok are not only a form of entertainment but also a space to express diverse and creative language features, often reflecting distinct cultural traits. This paper will analyze and compare the language features of TikTok in China and Vietnam, with a focus on videos that involve mockery and humor. The paper will also highlight the applications of translating such mockery discourse from Chinese to Vietnamese and vice versa, aiming to maintain the humorous tone and mocking nuances without losing clarity and accuracy for the audience.

Key words: contrast; TikTok; language features; translating; mocking discourse.